

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2017-1-33 (Devralma)
Karar Sayısı : 17-22/342-152
Karar Tarihi : 13.07.2017

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN, Şükran KODALAK, Mehmet AYAN

B. RAPORTÖRLER: Emine TOKGÖZ, Abdullah ATEŞ

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : Tronox Limited
Temsilcileri: Av. Gönenç GÜRKAYNAK, Av. Hakan ÖZGÖKÇEN,
Av. O. Onur ÖZGÜMÜŞ, Av. İsmail ÖZGÜN
Yıldız Mah. Çitlenbik Sok. No:12 Beşiktaş/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** The National Titanium Dioxide Company Limited'in titanyum dioksit işkolunun ("Cristal") kontrolünün Tronox Limited tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 19.06.2017 tarihinde giren bildirim üzerine düzenlenen 23.06.2017 tarih ve 2017-1-33/Öİ sayılı Devralma Ön İnceleme Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, bildirim konu işleme izin verilmesinde sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Bildirimin Konusu

- (4) Bildirim kapsamında; The National Titanium Dioxide Company Limited'in titanyum dioksit (TiO₂) işkolunun ("CRİSTAL") tek kontrolünün Tronox Limited (TRONOX) tarafından devralınması işlemine izin verilmesi talep edilmektedir. İşlem sonucunda TRONOX, nakit bedel ve tedavüldeki hisselerinin %(.....)'ünü temsil eden A sınıfı hisseye karşılık olarak CRİSTAL üzerinde tam kontrol tesis edecektir. CRİSTAL'in işlem sonrasında TRONOX üzerinde sahip olacağı hisseler şirket üzerinde kontrol hakkı vermeyen cinstendir.

G.2. Taraflar

G.2.1. Devre Konu: CRİSTAL

- (5) Merkezi Suudi Arabistan Cidde'de bulunan CRİSTAL'in, titanyum dioksit (TiO₂) pigmenti, titanyum kimyasalları, çok inceltilmiş ve özel TiO₂ ürünleri, titanyum tozu, alaşımı ve ilişkili ürünler ve madencilik iş kolları mevcuttur.
- (6) CRİSTAL'in ülkemizde herhangi bir iştiraki ya da bağlı şirketi bulunmamakta olup, Türkiye cirosu yurtdışından doğrudan yaptığı satışlar ile satış temsilcileri ve distribütörleri aracılığıyla yaptığı satışlardan elde edilmiştir. CRİSTAL'in ülkemizde sattığı ürünler şunlardır: *TiO₂ pigmenti, küçük miktardaki çok inceltilmiş, özel TiO₂ ürünleri ve titanyum kimyasalları (örneğin titanyum tetraklorür (TiCl₄)).*

G.2.2. Devralan: TRONOX

- (7) Batı Avustralya Eyaleti kanunları uyarınca tescil edilmiş halka açık bir şirket olan TRONOX'un esas faaliyetleri inorganik minerallerin ve kimyasalların madenciligi, üretimi ve pazarlaması alanındadır. TRONOX'un dikey ilişkili iki ana işkolu *TiO₂* ve *Alkali Chemicals*'tir (alkali işkolu).
- (8) Bunların yanında TRONOX'un enerji depolama, otomotiv ve ilaç sektörleri için elektrolitik manganez dioksit, bor temelli ve diğer özel kimyasalları üreten elektrolitik ve özel kimyasallar işleri de mevcuttur. TRONOX'un bu alanlardaki faaliyetleri ile CRİSTAL'in faaliyetleri arasında ülkemizde ya da dünyada bir örtüşme bulunmamaktadır.
- (9) TRONOX'un Türkiye'de herhangi bir iştiraki veya bağlı şirketi bulunmamaktadır. TRONOX'un ülkemizde üretim tesisi de bulunmamaktadır. Türkiye cirosu yurtdışından doğrudan yaptığı satışlar ile satış temsilcileri ve distribütörü aracılığıyla yaptığı satışlardan elde edilmiştir. TRONOX'un Türkiye'de bir *TiO₂* pigmenti satış temsilcisi ve distribütörü bulunmaktadır. TRONOX, 2016 yılında satış temsilcisi aracılığıyla zirkon, pik demiri ve titanyum hammaddelerinin ülkemizde satışını gerçekleştirmiştir. Yukarıda yer verildiği gibi devre konu CRİSTAL, Türkiye'de titanyum hammaddeleri, zirkon ve pik demirinin satışı alanında faaliyet göstermemektedir.

G.3. İlgili Pazar

- (10) TRONOX ve CRİSTAL, küresel ölçekte faaliyet gösteren teşebbüsler olup, dünya çapında örtüşen faaliyetleri ve bunlar arasındaki ilişki aşağıda sunulmuştur:
 - *Titanyum hammaddeleri: Yatay ilişki.*
 - *Zirkon: Yatay ilişki.*
 - *Madencilik, titanyum hammaddeleri ve TiO₂: Dikey ilişki.*
- (11) Bildirim Formunda yer alan açıklamalara göre, titanyum hammaddeleri; madenlerden (mineral kum yataklarından) çıkarılmakta olup şunlardır: ilmenit (doğal oluşumlu titanyum minerali), lökoksen (ilmenitin doğal başkalaşım geçirmiş hali), rutil (titanyum dioksidin kristal hali). TRONOX, ilmenitten iki ürün üretmektedir: i) ilmenitin indirgenmesi ve katıdan özütleme işlemine sokulmasıyla üretilen sentetik rutil ii) izabe fırınlarında titanyum cürufu. Titanyum cürufu daha sonra, *TiO₂* pigmentinin klorür üretim sürecinde hammadde olarak kullanılmak için öğütülmekte ve cüruf tozları meydana getirilmektedir. Bu tozlar da sülfat üretim süreci kullanan *TiO₂* pigmenti üreticilerine satılmaktadır.
- (12) Zirkon; sert bir mineral olup seramiklerin, refrakterlerin, televizyon ekran camlarının ve çok sayıda diğer endüstriyel ve kimyasal ürünlerin üretiminde kullanılmakta veya zirkonyum metaline dönüştürülmektedir. Çoğunlukla ilmenit içeren mineral kum yataklarında bulunan zirkon bu nedenle bir yan ürün olarak çıkarılmaktadır. Zirkonun içerdiği kirliliğin seviyesi, türü ve partiküllerin boyutuna bağlı olarak farklı dereceleri bulunmaktadır.
- (13) *TiO₂* pigmenti; beyazlığı, parlaklığı ve opaklığı artırıcı özelliği sayesinde geniş çeşitlilikte ürünlerde kullanılmaktadır. Boyaların ve diğer kaplamaların, plastiklerin, kağıtların üretiminde ve de mürekkepler, lifler, kauçuklar, kozmetik ürünler ve ilaçlar gibi diğer uygulama alanlarında kullanılmaktadır. Toz halinde ya da sulu karışım şeklinde sunulan *TiO₂* pigmenti, ülkemizde yalnızca toz halinde satılmaktadır.

- (14) Yukarıda da yer verildiği üzere, TiO₂ pigmenti üretim sürecinde iki ayrı metot kullanılmakta olup biri klorüre, diğeri sülfata dayalıdır. TiO₂ pigmentinin ticari üretimi iki farklı kristal oluşumundan biriyle sonuçlanmaktadır: klorür ya da sülfat süreçlerinden biriyle üretilen *rutil* ya da yalnızca sülfat süreciyle üretilen *anataz*. Ayrıca TiO₂ pigmentinin farklı sınıfları (*grades*) mevcuttur.
- (15) Avrupa Komisyonunun (Komisyon) *Huntsman/Tronox Assets* kararında¹ klorür ve sülfata dayalı süreçlerin özellikleri incelenmiş ve klorüre dayalı süreçlerin sülfata dayalı sürece göre daha saf ve daha beyaz ürünler ürettiği bulgusuna yer verilmiştir. Yine aynı kararda arz ikamesi açısından da bir değerlendirme yapılmış ve iki süreç arasında arz ikamesinin mümkün olmadığı, ancak farklı sınıflar açısından arz ve talep ikamesinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır². Bununla beraber anılan kararda Komisyon, rekabet endişelerinin bulunmamasından dolayı pazar tanımını boş bırakmıştır.
- (16) Tarafların Türkiye’de örtüşen faaliyetlerine bakıldığında ise, ülkemizde üretimi bulunmayan bu teşebbüslerin faaliyetlerinin yatay olarak *TiO₂ pigmenti satış pazarında* örtüştüğü görülmektedir. Zaten işlemin esasen yoğunlaştığı nokta da titanyum dioksit işidir. Aşağıdaki tablolarda sırayla işlem taraflarının Türkiye cirolarının ürünler bazında dağılımı sunulmuştur:

Tablo 1: Tronox’un Türkiye Cirosunun Ürünler Bazında Dağılımı

Ürün Grubu	2016 Yılı Ciro Bilgisi (TL)	Toplam Ciro İçindeki Payı (%)
TiO₂ pigmenti	(.....)	(.....)
Titanyum hammaddeleri	(.....)	(.....)
Pik demiri	(.....)	(.....)
Zirkon	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)

Tablo 2: Cristal’in Türkiye Cirosunun Ürünler Bazında Dağılımı

Ürün Grubu	2016 Yılı Ciro Bilgisi (TL)	Toplam Ciro İçindeki Payı (%)
Çok inceltilmiş TiO₂ pigmenti ve Titanyum kimyasalları	(.....)	(.....)
TiO₂ pigmenti	(.....)	(.....)
Toplam	(.....)	(.....)

- (17) Tarafların işlem ile dikey bütünleşme sağlaması ülkemizi de etkileyecek olmakla beraber, tarafların titanyum madenciliği ve titanyum hammaddesi üretimi faaliyetleri ülkemiz sınırlarında örtüşmemektedir. Tarafların ülkemizde iştirak ya da bağlı şirketi de bulunmamakta, satışını yaptıkları ürünleri direkt satmakta veya temsilcilik, distribütör vasıtasıyla ihraç etmektedirler. Kurulumuzun 21.12.2011 tarih ve 11-62/1641-578 sayılı kararında da tespit edildiği gibi dosya konusu TiO₂ pigmentinin ithalatında yapısal engeller bulunmamaktadır.
- (18) İlgili ürün pazarları aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:
- TiO₂ pigmenti üretim ve satış pazarı,
 - Zirkon üretim ve satış pazarı,
 - Titanyum madenciliği ve titanyum hammaddelerinin (ilmeit, rutil ve lökoksen) üretimi.
- (19) İlgili coğrafi pazar ise, işlemde mevcut/potansiyel etkilenen pazar değerlendirmesinin ülkemiz için yapılması ve tarafların üretimini ve satışını yaptığı ürünlerin ülke genelinde arz/talep yapıları açısından farklılık göstermemesi nedeniyle “Türkiye” olarak belirlenmiştir.

¹ Avrupa Komisyonu Kararı, 18.12.2009, Case No COMP/M.5638.

² Ayrıca bkz. 2.10.1997, Case M. 984 DuPont/ICI; 10.09.2014, Case M.7061 Huntsman Corporation/Equity Interests by Rockwood Holdings.

G.4. Yapılan Tespit ve Değerlendirmeler

G.4.1. İşlemin Niteliği

- (20) Bildirim konusu işlemin temelini 21.02.2017 tarihinde TRONOX ve CRİSTAL arasında imzalanan "İşlem Anlaşması" oluşturmaktadır. Planlanan işlem sonucunda TRONOX, nakit bir bedele ve tedavüldeki hisselerinin %(.....) karşılık CRİSTAL'ın titanyum dioksit işi üzerinde tek kontrole sahip olacaktır. CRİSTAL'e karşılık olan verilen bu paylar A sınıfı adi hisse senetleri olup CRİSTAL'e kontrol hakkı vermeyecektir. Dolayısıyla CRİSTAL'in titanyum dioksit işi tamamen TRONOX'un kontrolüne geçmiş olacaktır. Dolayısıyla bildirim konusu işlem ile CRİSTAL'in titanyum dioksit işinin tek kontrolü TRONOX'a geçeceğinden kontrol yapısında kalıcı olarak değişiklik meydana gelecektir. Bu bağlamda bildirim konusu işlem, 2010/4 sayılı "Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ" in (2010/4 sayılı Tebliğ) 5. maddesi çerçevesinde bir devralma işlemidir. Öte yandan işlem taraflarının cirolarının anılan Tebliğ'in 7. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen eşikleri aştığı, dolayısıyla işlemin izne tabi olduğu görülmektedir.

G.4.2. Değerlendirme

- (21) Yukarıda değinildiği gibi işlemde etkilenen üç pazar mevcut olup bunlardan TiO₂ pigmenti yatay ilişkili iken diğerleri dikey ilişkilidir. Öncelikle her üç pazar da küresel olup tarafların ülkemizde üretim faaliyeti bulunmamaktadır. Zaten en üst tarafta madencilğe dayalı olan ilgili pazarlar doğası gereği küreseldir. İlgili pazarlardan ilki olan TiO₂ pigmenti pazarına bakıldığında, 2015 yılında küresel pazar payları şöyle gerçekleşmiştir: Tronox %(.....), Cristal %(.....) (toplam %(.....)), Chemours %(.....), Kronos %(.....) ve Huntsman %(.....). İlave olarak, 2016 yılında Henan Billions ve Sichuan Lomon'un birleşmesi ile Çin merkezli güçlü bir oyuncu ortaya çıkmıştır. Dosyada yer alan bilgilere göre Çin merkezli üreticiler TiO₂ pigmenti pazarının yaklaşık %(.....)'sını kontrol etmekte olup, Çin en önemli TiO₂ pigmenti net ihracatçısı konumundadır. Tarafların ve rakiplerin ülkemizdeki paylarına bakıldığında aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır:

Tablo 3: Türkiye-TiO₂ Pigmenti Satış Pazarı

Teşebbüs	Pazar Payı (2015; %)
<i>Tronox</i>	(.....)
<i>Cristal</i>	(.....)
Chemours	(.....)
Kronos	(.....)
Huntsman	(.....)
Diğerleri	(.....)

- (22) Görüldüğü üzere, gerek küresel gerekse de ulusal çapta tarafların faaliyetleri yaklaşık %(.....)'lik bir pazar payı toplamına işaret etmektedir. Daha sağlıklı bir değerlendirme yapılabilmesi için diğer ilgili pazarlar olan ve TiO₂ pigmenti ile dikey ilişkili olan titanyum hammaddeleri ve zirkon pazarlarındaki durumlara da bakılmıştır. Öncelikle CRİSTAL, ülkemize titanyum hammaddeleri veya zirkon satmamaktadır. TRONOX'un bu iki pazardaki faaliyetleri ise ülkemizde elde ettiği cironun çok küçük bir kısmına tekabül etmektedir (Bkz. Tablo 1). Diğer yandan hem TRONOX hem de CRİSTAL, küresel çapta ürettikleri titanyum hammaddelerini kendi TiO₂ pigmenti üretim süreçlerinde kullanmaktadır.

- (23) Tüm bu bilgiler göz önüne alınarak yatay ve dikey etkiler analiz edildiğinde öncelikle, yatay rekabet endişeleri bakımından; *prima facie* rekabet endişesi yaratan %40'lık pazar payının oldukça altında kalan %(.....) toplam pazar payının söz konusu olduğu görülmektedir. Diğer yandan, yukarıda anlatıldığı gibi titanyum madencilik kaynaklarının dünya çapında diğer kıt kaynaklara göre coğrafi/sahiplik yapısı olarak çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Ayrıca, ticareti yapılan dosya konusu ürünler bakımından ithalat engelleri (ABD ve Avustralya için %6 gümrük vergisi uygulanmakta; AB için uygulanmamaktadır.)³ ya da bazı emtialarda olduğu gibi orta akışta boru hattına bağımlılık, arz güvenliği, politik saikler gibi problemler de söz konusu değildir. Tarafların hem küresel hem de ulusal ölçekte önemli rakipleri bulunmaktadır. Ayrıca Bildirim Formunda TiO₂ pigmenti satışı alanında faaliyet göstermek için özel bir dağıtım ağına ihtiyaç duyulmadığı belirtilmiş olup Kurulumuzun 26.12.2013 tarih ve 13-72/994-425 sayılı *Huntsman/Rockwood* kararında da bu tespitin yer aldığı açıklaması yapılmıştır.
- (24) Dikey rekabet endişeleri bakımından dosya mevcudu bilgi ve belgeler incelendiğinde ise, tarafların ülkemizde herhangi bir üretim biriminin ya da bağlı şirketi/iştirakinin bulunmadığı görülmektedir. Bununla beraber tarafların TiO₂ pigmentinin üst pazarı olan titanyum hammaddeleri ve bu hammaddelerin yan ürünü olan zirkon pazarındaki küresel payları dikey etkiler bakımından net ithalatçı konumundaki ülkemizi de etkileyecek niteliktedir.
- (25) Rekabet hukukunda dikey birleşmelerin; işlem maliyetlerinin azaltılması, etkinlik kazanımları, ilişkili pazarlarda tekelci kar marjının içselleştirilmesi suretiyle fiyatların düşmesi, piyasa faaliyetlerinin eşgüdümünü kolaylaştırması (tasarım, üretim, satış ve dağıtım süreçlerinin organizasyonun kolaylaşması), tüketiciye tek duraklı alışveriş sağlama gibi olumlu yanlarının ağır olduğu kabul görmektedir. Diğer taraftan, bazı durumlarda dikey yoğunlaşmalar pazar kapamaya yol açabilmekte ve bu yolla etkin rekabeti engelleyebilmektedir. Pazar kapama, birleşme sonucu meydana gelen teşebbüsün, mevcut ve potansiyel rakiplerinin tedarik kaynaklarına ya da pazarlara (müşteri kanallarına) erişimini engelleme kabiliyeti ve güdüsüne sahip olması halinde gerçekleşebilecek bir olgudur.
- (26) Pazar kapama iki şekilde ortaya çıkmaktadır: i) girdi kısıtlaması ii) müşteri kısıtlaması. Girdi kısıtlaması, birleşik teşebbüsün, alt pazardaki rakiplerin ihtiyacı olan önemli girdilere erişimini kısıtlaması ve bu yolla rakiplerin maliyetlerini artırabilmesidir. Müşteri kısıtlaması, birleşik teşebbüsün üst pazardaki rakiplerin yeterli müşteri tabanına erişimini kısıtlamasıdır.
- (27) Girdi kısıtlamasında esas alınacak husus, artan girdi maliyetlerinin tüketicilere daha yüksek fiyat uygulamasına sebep olup olmayacağıdır. Girdi kısıtlaması değerlendirilirken öncelikle birleşik teşebbüsün bu imkâna sahip olup olmadığı irdelenmektedir. Şayet üst pazarda pazar gücü söz konusu ise bu imkânın var olduğu söylenebilecektir. Girdi kısıtlaması güdüsü ise kısıtlamanın ne ölçüde karlı olacağına bağlı olarak değerlendirilen bir husustur. Girdi temininin hem üst hem de alt pazarda elde edilecek karlar üzerindeki etkileri dikkate alınmaktadır.

³ Bu verginin girişleri ya da faaliyetleri caydırıcı nitelikte olmadığı Bildirim Formunda ifade edilmiştir.

- (28) Tarafların faaliyet gösterdiği, TiO₂ ile dikey ilişkili olan ve ülkemiz için hâlihazırda problem teşkil etmese de potansiyel etkileri bakımından değerlendirilmesi gereken iki pazar titanyum hammaddeleri ve zirkon pazarlarıdır. Bu pazarlarda tarafların küresel pazar paylarına bakıldığında zirkon için şu tablo ortaya çıkmaktadır: Tronox %(.....), Cristal %(.....) (toplam %(.....)). Diğer yandan zirkon üretiminde Rio Tinto ve Iluka gibi önemli küresel rakipler mevcuttur. Titanyum hammaddeleri pazarında ise tarafların küresel payları oldukça düşük olup (toplam %(.....)) yukarıda yer verildiği gibi hammaddeleri kendi üretim süreçlerinde kullanmaktadırlar. Diğer yandan, küresel çapta bu piyasada önemli rakipler bulunmakta olup bunlardan Türkiye'ye satış yapanların payları şu şekildedir: United Mining and Chemical Company (2016 yılında %(.....) pay), Sierra Rutile Limited (2016 yılında %(.....) pay) ve Skorn Mineral (2016 yılında %(.....) pay). Bu bilgilerden hareketle, dosya konusu işlemin tamamlanması halinde herhangi bir girdi kısıtlamasına ya da müşteri kısıtlamasına yol açmayacağı öngörülmektedir.
- (29) Bu bilgiler ve değerlendirmeler çerçevesinde, işlem ile herhangi bir pazarda hakim durum yaratılması veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin söz konusu olmadığı kanaatine ulaşılmıştır.

H. SONUÇ

- (30) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, bildirim konusu işlemin 4054 sayılı Kanun'un 7. maddesi ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan 2010/4 sayılı Rekabet Kurulundan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ kapsamında izne tabi olduğuna; işlem sonucunda aynı Kanun maddesinde yasaklanan nitelikte hakim durum yaratılmasının veya mevcut hakim durumun güçlendirilmesinin ve böylece rekabetin önemli ölçüde azaltılmasının söz konusu olmaması nedeniyle işleme izin verilmesine, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.